

ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง
STRATEGIES FOR COMMUNITY DEVELOPMENT BASED
ON THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY
IN THE LOWER CENTRAL PROVINCES

วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ*, เกษมชาติ นเรศเสณีย์**, บุญเรือง ศรีเหรียญ**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง
ตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การ
พัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่ม
จังหวัดภาคกลางตอนล่าง และ 3) เพื่อศึกษาแนว
ทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒน
ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบของ
การวิจัยและพัฒนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ
เป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐ

ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกลุ่มแกนนำชุมชนที่เป็น
ทางการ ตัวแทนจากกลุ่มกิจกรรมในแต่ละชุมชน กลุ่ม
ตัวอย่างตัวแทนครัวเรือน ในชุมชน และกลุ่มตัวอย่าง
ตัวแทนครัวเรือนในชุมชน ที่อาศัยอยู่ในกลุ่มจังหวัด
ภาคกลางตอนล่าง ซึ่งคัดเลือกมาเพียง 3 จังหวัด คือ
จังหวัดสระบุรี จังหวัดอยุธยา และจังหวัดลพบุรี มี
จำนวน 1,088 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
และเชิงปริมาณ ประชากรคือ ประชาชนในชุมชนได้
กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 292 ครัวเรือน ผู้วิจัยกำหนดเก็บ
ข้อมูลครอบครัวละ 2 คน กลุ่มตัวอย่าง 548 คน วิธีการ
สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ณ
ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่
ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

*นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

**อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประกอบด้วย 8 ชุมชน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี รวมทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า กลุ่มของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง

3. ภาพรวมแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างของประเทศที่เหมาะสมหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาหรือแนวคิดที่เป็นทางเลือกอย่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยิ่งจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้และทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบและพินิจพิเคราะห์ มิเช่นนั้นกระบวนการพัฒนาก็จะซ้ำรอยเดิม ก้าวเหยียบย่ำอยู่บนความไม่รู้และเสียหายของทั้งผู้กำหนด ผู้นำไปปฏิบัติ และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คำสำคัญ : การพัฒนา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ปัจจัย

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the strategies for community development based on the principle of sufficiency economy philosophy in the lower central provinces, 2) to study the factors affecting the strategies for

community development based on the principle of sufficiency economy philosophy in the lower central provinces and 3) to propose the approaches for improving the factors affecting the strategies for community development based on the principle of sufficiency economy philosophy in the lower central provinces. The form of research and development. The methodology of the research is mainly quantitative. This information is important senior executives of government agencies involved. The official community leaders. Representatives of groups in each community. Representative sample of households in the community and a representative sample of households in the community. Residents of the lower central provinces. The selection comes just three provinces of Saraburi, Ayutthaya, Lopburi with a total of 1,088 households were used in this study were analyzed using content analysis. The quantifying population of people in a community sample of 292 households were defined storage family of two samples 548 sampling methods using the formula of Taro Yamane at tolerances 0:05 analyze data using statistical methods used to data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation. The study found that

1. The strategic development of communities along the philosophy consists of eight communities in three provinces, including

the province of Saraburi, Ayutthaya and Lopburi the fifth in the overall average.

2. Factors affecting the development community, the philosophy of Sufficiency Economy in the central province of lower found that factors affecting the development of communities along sufficiency in the central province of Lower overall is moderate.

3. The updated guidelines include factors that affect the strategic development of communities along sufficiency in lower central provinces of the country, the heart of the community's development strategy is based on the sufficiency economy philosophy. strategic insight especially developed based on the philosophy or concept as an alternative to the sufficiency economy philosophy. It requires a check to learn and understand the systematic and discriminatory. Otherwise, it will repeat the same process development. Step overrun on ignorance and corruption of the entire set practice leaders and public stakeholders

Keyword : Development , Philosophy, factor

บทนำ

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศจะเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด โดยต้องมีการสร้างธรรมาภิบาลใน 4 ภาค ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐบาล/วิสาหกิจ และภาคเอกชน ทุกคนต้องมีธรรมาภิบาล มีส่วนร่วม

อย่างชัดเจนในการ ที่จะแก้ไขและพัฒนาประเทศ ในการปลูกฝังในเรื่องราวของกระบวนการเรียนรู้และระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมในการที่จะสร้างความมั่นคงและการปกป้องประเทศ (อำพล เสนาณรงค์, 2542) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกหยิบยกมาใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) และ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 ได้ระบุไว้ในส่วนที่ 7 แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ม.83 ความว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การพัฒนาชุมชนเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีความเสมอภาคกัน ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยปี พ.ศ. 2552 โดยให้กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาการศึกษ การวิเคราะห์วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมีฐานรากที่มีความมั่นคง มีเสถียรภาพและมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2553)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างเป็นอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งสนองพระราชดำริโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นให้บุคคล และครอบครัวตลอดจนผู้ร่วมงาน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเอง

อย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามประเด็นยุทธศาสตร์การ พัฒนาทุนชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้ เข้มแข็ง และการจัดการความรู้ของชุมชน ซึ่งการ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการ ส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ด้วยการเพิ่มขีด ความสามารถของประชาชนและชุมชน ตลอดจนสร้างความ มั่นใจให้กับผู้นำชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆ กัน ตลอดจนร่วมกันคิด ตัดสินใจ และรับผิดชอบในการ บริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการดำเนินงาน (แผนชีวิต และแผนชุมชน) ที่กำหนดร่วมกัน พร้อมทั้งมี การติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อทบทวน ประยุกต์ เรียนรู้ นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเชื่อมั่น ในระบบการทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานของความรู้ คู่ คุณธรรม และยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยความรู้ที่ เกิดจากภูมิปัญญาของชุมชนเอง และนำไปสู่การปฏิบัติ ที่ยั่งยืนตามวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นอย่างมีเหตุผล บน พื้นฐานของความพอประมาณ ตามหลักการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเศรษฐกิจ พอเพียง โดยการที่จะให้ประชาชนดำเนินวิถีชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ค่อยๆ ซึมลึกลงไปสู่วิถีชีวิต ของชาวบ้าน และต้องอดทนอย่างมุ่งมั่นที่จะให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงความคิดทั้งของผู้นำชุมชนและประชาชน ในชุมชนไปในทางที่ดี ให้เกิดความตระหนักและสำนึก ในความพอเพียงด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล และ

มีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยความรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้เราต้องมีความรู้และเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับผู้นำ และประชาชนที่จะเดินเคียงคู่ไปกับเราด้วยความอดทน อดกลั้นและพยายาม ของนักพัฒนา ที่ต้องมีศิลปะใน การพูดโน้มน้าวที่ดี นำหลักจิตวิทยาสังคมมาปรับใช้ มีการเสียสละ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น (สอangsค์ วงศ์วรรณะโชติ, 2550)

การพัฒนาชุมชนโดยการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ในการ ประกอบอาชีพ การจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม การศึกษาเรียนรู้ การพัฒนาเทคโนโลยี มีหัวใจสำคัญ อยู่ที่การเชื่อมโยงคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้ากับคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมของกลุ่มคน และสังคม และต้องมีการสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เท่านั้นจึงจะนำสังคมและผู้คนให้เจริญรอยตามเบื้อง พระยุคลบาทได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการ พิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2540) จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการ ดำรงอยู่และปฏิบัติตนของกลุ่มบุคคลต่างๆ ในกลุ่ม จังหวัดภาคกลางตอนล่างให้เกิดความสมดุลท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลง โดยยึดทางสายกลางมีความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผลและมีระบบภูมิคุ้มกันต่อ ผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและ ภายนอก การพัฒนาชุมชนด้วยการแก้ไขปัญหาคความ ยากจนในอนาคตของประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนล่าง จึงควรมุ่งเน้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริเพื่อดำรงความพอเพียง เดินทาง สายกลาง

ดังนั้น การศึกษางานวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การ พัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน กลุ่มภาคกลางตอนล่าง ฉบับนี้ จึงจะได้ศึกษา ยุทธศาสตร์และการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดย จะต้องมีความสอดคล้องต่อการบริหารการพัฒนา ชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเพื่อที่จะสามารถนำปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้จริงตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนล่าง
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การ พัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่ม จังหวัดภาคกลางตอนล่าง
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผล ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ของประเทศที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง“ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนล่าง ประกอบด้วย 8 ชุมชน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด สระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัด ลพบุรี โดยทำการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ใน

การศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มแกนนำชุมชนที่เป็นทางการ ตัวแทนจากกลุ่มกิจกรรมในแต่ละชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ตัวแทนครัวเรือน ในชุมชน และกลุ่มตัวอย่างตัวแทน ครัวเรือนในชุมชน ที่อาศัยอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนล่าง ซึ่งคัดเลือกมาเพียง 3 จังหวัด คือ จังหวัด สระบุรี จังหวัดอยุธยา และจังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ กำหนดให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ณ ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จากจำนวน ประชากรทั้งหมดในชุมชน 8 หมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 1,088 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่าง 292 ครัวเรือน ผู้วิจัยกำหนดเก็บข้อมูลครอบครัวละ 2 คน จึงได้กลุ่ม ตัวอย่างจากแบบสอบถาม จำนวน 584 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ครั้งนี้ มี 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ที่มาของรายได้ รายได้ ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในถิ่นฐาน และความ เพียงพอของรายได้ จำนวนนี้รวม 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ยุทธศาสตร์พัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นแบบ มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งจำนวนตัวแปรใน ด้านต่างๆ จำนวน 3 ด้าน รวมจำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วยการสร้างสรรคความมั่นคงในชีวิต การ เสริมสร้างความยั่งยืน การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค การเสริมสร้างธรรมาภิบาล และการร่วมสร้างภูมิ ด้านทาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนทรัพยากร เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ จิตสำนึก การปฏิบัติ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ทุนทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างของประเทศที่เหมาะสม จำนวน 3 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ เป็นข้อมูลแบบแบ่งชั้น ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล และได้ยื่นขอหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนที่อาศัยอยู่

ในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับกลับคืนมาครบตามจำนวนที่ได้แจกไปดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง สถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ และการถดถอยแบบขั้นตอน (พิชิต พิทักษ์สมบัติ, 2548)

ผลการวิจัย

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางประกอบด้วย 8 ชุมชน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี รวมทั้ง 5 ด้าน ประเมินผลได้ค่าเฉลี่ย 2.96 ในภาพรวมตัวแปรส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจในระดับประเทศและในระดับครัวเรือนซึ่งเป็น

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของประชาชนทั้งประเทศ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมสร้างพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความ

สมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ทั้ง 5 ด้าน

ยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง	ระดับการพัฒนา		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1 ความพอประมาณ	3.06	1.228	ปานกลาง
2 การเสริมสร้างความมีเหตุผล	2.64	0.912	ปานกลาง
3 การร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน	3.05	1.259	ปานกลาง
4 การมีความรู้ความเข้าใจ	3.09	1.213	ปานกลาง
5 การมีคุณธรรม	2.95	1.160	ปานกลาง
รวม	2.96	1.154	ปานกลาง

2) กลุ่มของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ประเมินผลได้ในภาพรวมตัวแปรส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง การกำหนดยุทธศาสตร์ใช้เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินยุทธศาสตร์ด้วยการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ หรือการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติจริงต่อไปพร้อมกันนี้เพื่อช่วยให้เข้าใจการวางแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานนั้นในทางปฏิบัติ ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุ

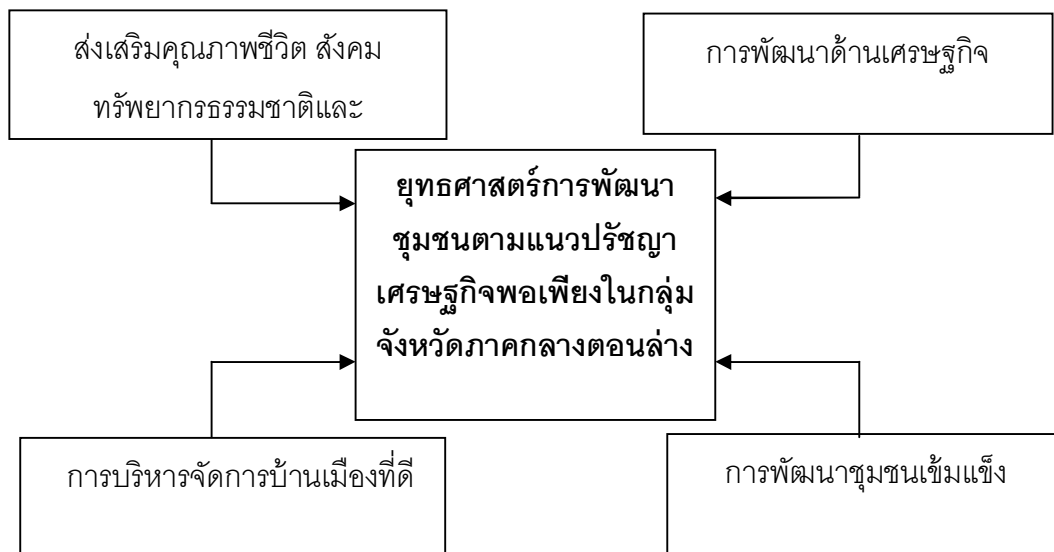
บนฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาและนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 สรุปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ทั้ง 3 ปัจจัย

การกำหนดยุทธศาสตร์	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1 วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์	2.83	0.925	ปานกลาง
2 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	3.15	1.168	ปานกลาง
3 การสนับสนุนทรัพยากร	3.00	0.985	ปานกลาง
รวม	2.99	1.026	ปานกลาง

3) แนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างของประเทศที่เหมาะสมหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง กระฉับและถ่องแท้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาหรือแนวคิดที่เป็นทางเลือกอย่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยิ่งจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้และทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบและพินิจวิเคราะห์ ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะ

ของสภาพปัญหาคล้ายคลึงกับช่วงเวลาแห่งการพัฒนาในอดีต แต่ก็มีแนวโน้มที่ยังส่อเค้าไปในทางก้าวหน้าและพัฒนาเข้าใกล้กับเป้าหมายและความคาดหวังที่กำหนดไว้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนหรือค่อยบรรเทาให้ลดลงอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ วิธีการคิด และกระบวนการส่งผ่านการพัฒนาโดยหน่วยงานภาครัฐ

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

แนวทางการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ได้มีทรรคนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอุดมคติซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายและปรารถนาคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุผลในอนาคตข้างหน้า จึงได้มีทรรคนะที่จะให้เกิดในอนาคต ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิต โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี โดยการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน

4. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเสริมสร้างให้ครัวเรือนมีการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

5. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีให้กับชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่

อภิปรายผล

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจในระดับประเทศและในระดับครัวเรือนซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงานของประชาชน

ทั้งประเทศ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมสร้างพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย สอดคล้องกับสภาวะเดือน โพร้ พันธ์ (2555) ซึ่งพบว่า วิถีชีวิตของชาวนา เป็นวิถีแบบผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ ชาวนามีหนี้สิน เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตสูง และละทิ้งภูมิปัญญาดั้งเดิม มีอาชีพเสริมอื่นๆ น้อยมาก การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนของภาครัฐขาดความต่อเนื่อง การแก้ปัญหาชาวนา เป็นแบบต่างคนต่างทำ ระดับความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวนา มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก โดยการยึดหลักความพอประมาณ มีเหตุมีผลพึ่งตนเองได้ มีคุณธรรมและพอใจฐานะของตนเอง แนวทางการพัฒนาความรู้ ทักษะและการบริหารจัดการที่ดีของชาวนา ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาของรัฐ ที่ให้ความสำคัญต่ออาชีพเกษตรและชาวนา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี เสริมสร้างเศรษฐกิจชาวนาให้มีรายได้ เงินออม เงินฝาก มากขึ้น ด้านกลไกตลาดต้องมีระบบแทรกแซงตลาดอย่างเหมาะสม ด้านปัจจัยการผลิตต้องจัดสรรที่ดิน แหล่งน้ำ และระบบชลประทาน ด้านขวัญกำลังใจ มีการปฏิบัติตามศีล 5 ศีล 8 และมีสมาธิ แนวการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ชาวนา โดยการระดมพลังสมองของชาติและกระตุ้นจิตสำนึกของผู้บริหารประเทศและหน่วยงานภาครัฐให้ตระหนักและเห็นคุณค่าของชาวนาอย่างแท้จริง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า ความสามารถในยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กับ ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์สูงสุด 0.718 และพบว่า ความสามารถในยุทธศาสตร์การพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กับ วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ต่ำสุด 0.266 (วาสนา ศรีนวลโย, 2551) ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ พบว่า มีปัจจัยโดยตรงต่อการพัฒนารวมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง ระหว่างตัวแปรตาม กับ ตัวแปรต้น 3 ตัวแปรในมิติของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทรัพยากร และวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับวรุณี เชาว์สุขุม (2554) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็น เพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ส่วนใหญ่จบประถมศึกษาและมีสถานภาพสมรสประกอบอาชีพรับจ้าง การวิเคราะห์ระดับทางการปฏิบัติเกี่ยวกับวินัย 5 ประการ ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามวินัย 5 ประการในภาพรวมอยู่ในระดับ 3.90 และ 0.75 เมื่อพิจารณาตามรายชื่อของวินัยทั้ง 5 ประการ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเป็นผู้ที่คิดได้อย่างครอบคลุมเชื่อมโยงเป็นระบบ 4.03 และ 0.74 ส่วนการวิเคราะห์ การปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามองค์การเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศ

อายุ ต่างกัน มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไม่ต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสถานภาพและอาชีพต่างกันมีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การหาความสัมพันธ์ระหว่างวินัย 5 ประการกับองค์การแห่งการเรียนรู้โดยใช้วิธีการของเพียร์สันพบว่า ปัจจัยทั้งสองมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

3. แนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างของประเทศที่เหมาะสม ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะของสภาพปัญหาคล้ายคลึงกับช่วงเวลาแห่งการพัฒนาในอดีต แต่ก็มีแนวโน้มที่ยังส่อเค้าไปในทางก้าวหน้าและพัฒนาเข้าใกล้กับเป้าหมายและความคาดหวังที่กำหนดไว้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนหรือคอบรรเทาให้ลดลงอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ วิธีการคิด และกระบวนการส่งผ่านการพัฒนาโดยหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับ ไสว เจริญศรี (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้าน บ้านน้ำดิบ ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านต้นแบบบ้านหนองกระทุ่ม ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง และเพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านน้ำดิบตามแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน คือ (1) ด้านการลดรายจ่าย มีการปลูกพืชผักสวน

ครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเอง มีการผลิตของใช้บางประเภทในครัวเรือน (2) ด้านการเพิ่มรายได้ มีการพัฒนาของอาชีพเกษตรโดยการจัดหาพันธ์พืชที่มีคุณภาพดี การรับจ้างในยามว่าง และการหาของป่าเพื่อจำหน่ายตามฤดูกาล (3) ด้านการออม มีการออมนเงินกับกลุ่มออมทรัพย์ การฝากเงินกับธนาคาร และการทำประกันชีวิต (4) ด้านการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการจัดกิจกรรมรักษาดินนาธรรมชาติประเพณีดั้งเดิมอย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งมาตรการเพิ่มเติมด้านการป้องกันปัญหาเสวยติด มีการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ (5) ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง มีการกำจัดขยะ มีการจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ และ (6) ด้านการเอื้ออาทร มีการเอาแรงกันในลักษณะการลงแขกช่วยเหลือกันโดย มีการเลี้ยงสุรา อาหารเป็นการตอบแทน มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือครัวเรือนที่ยากจน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน

สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีความแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาในอดีตหลายด้าน หน่วยงานมีความรู้และความเข้าใจในยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นลำดับลดหลั่นกันไปตามลำดับ ชุมชนมีความสามารถในการปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น และมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับชุมชน และในชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนความสามารถในปัจจุบันการพัฒนาชุมชนตามตัวชี้วัดทั้ง

12 ตัว ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทรัพยากร จิตสำนึก การปฏิบัติ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ทูททางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล จากการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า ประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ส่วนใหญ่มีการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ควรวางยุทธศาสตร์ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทรัพยากร จิตสำนึก ความรู้ถึงถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิต สร้างภูมิคุ้มกัน การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

2. ควรให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตร ให้เข้มแข็งและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะระดับหน่วยปฏิบัติ

1. ทุกภาคส่วน ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางทำงานพัฒนาหมู่บ้าน ต้องยอมรับในความแตกต่างของหมู่บ้าน และต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพในกติกา มีประชาธิปไตย โปร่งใส สร้างความสมานฉันท์ สามัคคี เอื้ออาทร ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน

2. ในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ในยุคปัจจุบัน ในด้านต่างๆ เช่น ความร่วมแรงร่วมใจ ความยั่งยืนของการพัฒนา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง อาจเลือกศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน หรือในกลุ่มประชากรอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ

รายการอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2553). **มติชน**. 20 เมษายน 2550, หน้า 10.
- พิชิต พิทักษ์สมบัติ. (2548). **การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง:ทฤษฎี และปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- วรุณี เชาว์สุขุม. (2554). **ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์** **ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 5(3), 64-74 .
- วาสนา ศรีนวลโย. (2551). **การดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษานานาก หมู่ 5 ตำบลฉลอง อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.**
- สกวเดือน โพร้ พันธุ์ (2551). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปฏิบัติตามวิธีการทำเกษตรไร้สารพิษของเกษตรกรทำนา ในเขตอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- สกวเดือน โพร้ พันธุ์ (2555). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถีชาวนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.**
- สอวงศ์ วงศ์วรรณะโชติ. (2550). **บทบาทของนักพัฒนาชุมชน ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2540). **แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 21** หน้าจู่.
- ไสว เจริญศรี. (2551). **แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหมู่บ้านบ้านน้ำดิบ ตำบลหนองปลิง อำเภอมืองกำแพงเพชรจังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญามหาบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.**
- อำพล เสนาณรงค์. (2542). **“การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ”**. สมุทรปราการ: ภัคธรรม.